

הנדון: העסקת נוער בחופשות ובמהלך הלימודים

כמדי שנה לקראת חופשת הקיץ, ראינו לנכון לפרסם שוב ולרענן את הזיכרון בכל הנוגע לעיקרי הוראות חוק עבודת נוער, תשי"ג-1953 (להלן: "החוק").

1. החוק מסדיר את עבודתם של "ילדים" - מי שעדיין לא מלאו להם 16 שנים – ושל "צעירים" בגילאים שבין 16 ל-18. משמעות המונח "נוער" לצורך חוק זה פירושו הן ילדים והן צעירים.

2. חשוב להדגיש כי הוראות חוק עבודת הנוער חלות על כלל הנערים העובדים בקיבוצים, לרבות בני קיבוץ ובני תושבים, ללא קשר לשאלה מהו טיב הקשר המשפטי בין הנערים לקיבוץ ולשאלה האם מתקיימים בינם לבין הקיבוץ יחסי עובד ומעסיק.

3. החוק קובע במפורש כי "לענין חוק זה רואים נער כמועבד ואת מי שהנער עובד אצלו רואים כמועבדו... בין אם נתקיימו יחסי עובד ומעביד ובין אם לאו". מאחר שמטרתו הבסיסית של החוק היא להגן על בני נוער, קבע המחוקק שהוא יחול על כל נער העובד במקום כלשהו, גם אם בין הצדדים אין יחסי עובד ומעסיק (כאשר החריג היחיד הוא עבודה חקלאית במשק פרטי של ההורים). המשמעות היא שמבחינה משפטית החוק חל על עבודת נערים בקיבוץ גם אם הקיבוץ אינו מנפיק לנערים תלושי שכר ו/או לא משולמת לנערים תמורה כלשהיא בגין עבודתם.

4. כמו כן, ובניגוד לגישה הסוברת כי יש להתייחס לעבודת ילדים ונוער בקיבוצים כאל "עבודה חקלאית במשק של ההורים", כפי שמתייחסים לעבודת בנים במושבים חקלאיים, אינה מקובלת על משרד הכלכלה. משרד הכלכלה אינו מתייחס לעבודת נערים בקיבוץ כאל עבודה "במשק המשפחתי" ועל כן הוראות החוק, כפי שיובאו להלן מחייבות את הקיבוץ בהעסקת נוער.

5. על אף האמור לעיל, אמורה להיות גמישות יחסית בכל הנוגע לאכיפת הוראות החוק על עבודת נוער בקיבוץ. לגישת הממונים על אכיפת החוק במשרד הכלכלה, האכיפה של הוראות החוק בקיבוצים אמורה להיעשות בצורה עניינית ועל פי בדיקה פרטנית של אופי והיקף עבודת הנוער בכל קיבוץ וקיבוץ.

6. כלומר, ככל שהעבודה של הנוער בקיבוץ משמשת ככלי חינוכי להקניית ערכים כמו אחריות, מוסר עבודה וכן ככלי לחיבור הנוער לקיבוץ; כאשר הנערים לא מקבלים תמורה כספית בגין העבודה; כאשר עבודת הנוער לא מחליפה כוח אדם אמיתי וכאשר תדירות העבודה נמוכה ולא קבועה - כי אז נוטה משרד הכלכלה שלא לאכוף את הוראות החוק על עבודת נוער בקיבוץ או לאכוף רק את ההוראות המהותיות, כגון ההוראות הנוגעות לגילאי העסקה ושעות העבודה (איסור העסקה בלילה, במנוחה השבועית ובשעות נוספות) ואיסור העסקה בעבודות מסוכנות או אסורות על פי החוק.

שלמה כהן
עומר כהן *
נעמי אשחר
מיכל ינאי
פלג רחמן
נעה חשמונאי
ליאת לפיד
גיל דגן
אורטל גל - ערד
אבידן רם
יואב שימשי
רותם ליכטנשטיין
עדי סולומון - וייס
אסף אלבו
גלעד אוברמן
דוד חזן
עומר בכמן
אריק בלפר
אדוה פריפו כהן
רועי כנפו
דניאל עין דור
מור איציק
שי נותקין פולניצר
מיכל יפרח
אלירן יוסף
רומן צ'רני
ספיר חזן
אביטל אופק
אריאל לוינר
ליהי חן
מור גץ
ירון זיגלר
רפאל בן חיים
* נוטריון

7. לעומת זאת, ככל שהעבודה של הנוער בקיבוץ נעשית לשם קבלת תמורה כספית מהקיבוץ בעבור עבודתם והיא מחליפה כוח אדם אמיתי העובד בקיבוץ ותדירות העבודה הינה גבוהה או קבועה - ייטו פקחי משרד הכלכלה לאכוף את הוראות החוק גם על עבודה של נוער בקיבוץ.

להלן סקירה תמציתית של המגבלות בחוק עבודת נוער בנוגע להעסקת בני נוער

8. גילאי העסקה מותרים

- 8.1. גיל ההעסקה המינימאלי של בני נוער הוא 16 שנים ובחופשה – 14 שנים.
- 8.2. גיל ההעסקה המותר במהלך שנת הלימודים – **צעיר** (מי שמלאו לו 16 שנים אך עדיין לא מלאו לו 18 שנים) ומי שמלאו לו 18 שנה שחל עליו לימוד חובה (עד כיתה י"ב) **לא יועסק בשעות הלימודים**, אלא אם נמסרה למעסיק הודעה של מוסד החינוך שבו לומד הצעיר או מי שמלאו לו 18 שנה בדבר שעות הלימודים שלו באותו המוסד. כלומר: אם רוצים להעסיק צעירים במהלך שנת הלימודים, יש לוודא שהעבודה לא מתקיימת בשעות הלימודים של אותו צעיר.
- 8.3. גיל ההעסקה המותר במהלך חופשה מלימודים – במהלך **חופשות רשמיות מלימודים** (כגון החופש הגדול, חופשת חול המועד פסח, חופשת חנוכה וכדומה) ניתן להעסיק נערים אשר **מלאו להם 14 שנים**.
כאשר ביררנו לגבי אפשרות העסקה של נערים אשר מלאו להם 14 שנים במהלך שנת הלימודים בימי שישי, במוסדות לימוד בהם לא מתקיימים לימודים בימי שישי, השיבו לנו נציגי משרד הכלכלה כי עבודת נוער ביום זה מנוגדת לחוק, שכן החוק מתיר עבודה במסגרת חופשות רשמיות של משרד חינוך ויום שישי אינו נחשב כחופשה רשמית.
- 8.4. כמו כן, נציין כי משרד התמי"ת אינו אוכף הוראות מסוימות ביחס להעסקתם של נערים מעל גיל 17.5 שסיימו את חובת לימודיהם, וככל שאתם מעסיקים נערים העונים על תנאים אלה, אנו ממליצים לפנות אלינו לקבלת ייעוץ בנושא.
- 8.5. **לסיכום סוגיית גילאי העסקת נוער במשך שנת הלימודים ובמהלך חופשת לימודים רשמית:**
  - 8.5.1. נערים בגילאי 14 ו-15 יוכלו לעבוד במהלך חופשות רשמיות מלימודים בלבד (כאשר יום שישי אינו נחשב כיום חופשה רשמי מלימודים).
  - 8.5.2. נערים בגילאי 16, 17, ו-18 יוכלו לעבוד בחופשות רשמיות והעסקתם במהלך שנת הלימודים תהיה אפשרית רק לאחר שעות הלימודים, בכפוף למסירת הודעה של מוסד החינוך שבו לומד הצעיר בדבר שעות הלימודים שלו באותו המוסד.

9. שעות עבודה מותרות ביום/בשבוע

- 9.1. אין להעסיק בני נוער יותר מ – **8 שעות ביום**. עם זאת, במקומות עבודה בהם שבוע העבודה הוא בן חמישה ימים, ניתן להעסיק בני נוער אשר מלאו להם 16 שנה במשך **9 שעות ביום**, ובלבד ששבוע העבודה לא יעלה על **40 שעות שבועיות**.

10. עבודת לילה

10.1. אין להעסיק בני נוער מתחת לגיל 16 בשעות שבין 20:00 לבין 08:00, ובני נוער בגילאי 16-18, בשעות שבין 22:00 לבין 06:00. העסקת נוער בשעות אלו מותרת רק אם ניתן היתר מאת משרד הכלכלה, בהתקיים נסיבות מיוחדות וגם זאת, בהתאם להנחיות משרד כלכלה, לא יאוחר מהשעה 23:00.

10.2. בתיקון החדש לחוק נקבע כי תתאפשר העסקת צעיר, מגיל 16 ומעלה, בתקופות של חופשות רשמיות מלימודים עד לשעה 24:00, ובלבד שאם ההעסקה הסתיימה אחרי השעה 23:00 המעסיק ידאג להסעת הצעירים לביתם מיד בתום שעות העבודה (ההסעה לא תהיה בתחבורה ציבורית). הוראה זו תקפה עד ליום 1.9.2019.

10.3. חשוב לציין, כי הוראה בסעיף 13.2 לעיל כפופה לאמור בסעיף 26 לחוק, המחייב **הפסקה של 14 שעות לפחות בין יום עבודה למשנהו**.

10.4. לגבי עבודת נוער בחקלאות – ניתן לפנות לממונה על חוק עבודת נוער במנהל ההסדרה והאכיפה במשרד הכלכלה בבקשת היתר להעבדת נער מגיל 16 ומעלה עד שעה 24:00 בחקלאות וכן משעה 05:00 בעבודה חקלאית עונתית, שבה מקדימים להתחיל בעבודה.

11. איסור עבודה במנוחה השבועית ובשעות נוספות

11.1. אין להעסיק נוער במנוחה שבועית (ליהודי יום המנוחה השבועי הינו יום שבת). על המנוחה השבועית להיות בת 36 שעות רצופות. איסור זה הוא **מוחלט** ואין אפשרות לקבל היתר להעסקה במנוחה השבועית.

11.2. כמו כן, אין להעסיק נוער בשעות נוספות כמובן בחוק – מעבר ליום עבודה מלא ומעבר לשבוע עבודה מלא.

11.3. בנוגע לעבירה על סעיף זה, בשנת 2003 ובשנת 2012, הוגשו מספר כתבי אישום בגין העסקת בני נוער ביום המנוחה השבועי כנגד רשת המסעדות מקדנולדס (כתב האישום האחרון התייחס ל-19 אישומים) כאשר כל הטענות של מקדנולדס לפיהן קיימים פגמים בהתנהלות משרד התמי"ת המצדיקים ביטול כתב האישום, נדחו.

12. הפסקות

12.1. נער שעובד 6 שעות ביום או יותר תופסק עבודתו להפסקת סעודה ומנוחה של 45 דקות לפחות (מתוכן לפחות חצי שעה רצופה). ההפסקה לא נכללת במכסת שעות העבודה אלא אם הנער נדרש על ידי מעסיקו להישאר במקום העבודה בעת ההפסקה.

12.2. נער זכאי, במהלך יום עבודתו, להפסיק את עבודתו לשם שימוש בחדרי השירותים, בהתאם לצרכיו. על המעסיק לוודא כי יש חדר שירותים תקין וראוי לשימוש העובדים, במקום העבודה או בקרבתו.

13. פנקס עבודה

13.1. החל מיום 7.4.2016, בוטלה החובה להוציא פנקס עבודה בלשכת שרות התעסוקה. מעסיק יחויב לשמור במקום העבודה **צילום תעודת זהות של הנער או צילום תעודת זהות של הוריו שבה מופיעים פרטיו**.

13.2. מעסיק ישמור במקום שבו מתנהל עסקו העתק של תעודת הזהות במהלך כל התקופה שבה הנער מועסק אצלו ועד שנה לאחר סיום העסקתו.

14. בדיקות התאמה

14.1. אין להעסיק נער בעבודה המתחייבת בדיקות התאמה לפי קביעת שר הכלכלה, ללא בדיקה ואישור שיינתן על ידי "רופא מורשה" – רופא מומחה ברפואה תעסוקתית. יש לערוך בדיקה רפואית חוזרת על-ידי רופא מורשה לפחות אחת לשנה לגבי סוגי העבודות המפורטות להלן.

14.2. עבודות המחייבות בדיקת התאמה הן: טחינת קמח ודגנים או גריסה במגרסה; עבודות מסגרות ופחחות, לרבות סימרוור, ברזלאות וחרטות; ריתוך וחיתוך מתכות בגזים; הסקת דוד קיטור, השגחה על דוד קיטור, לרבות עזרה לאחראי על אחת העבודות האלה; עבודות ציפוי במתכות; נגרות מכנית; חציבה, פיצוץ, גריסה וטחינת אבנים ומחצבים; ניפוט, טוויה, שזירה ואריגה במכשירים מכניים; ניסור, השחזה וליטוש במכשירים מכניים; הפעלת פטישים פנוימטיים או הידראוליים; ניקוי או התזה עם אוויר דחוס; הפעלת מכבשים, למעט מכבשים הידראוליים; הפעלת מדחסי אוויר; הפעלת טורבינות וגנרטורים; **עבודות חקלאות הנמשכות יותר משלושה חודשים ברציפות**; טכנאות שיניים; סיעות לרופא שיניים; ליטוש יהלומים; הפעלת מלגוזות עם דיזל או גז.

15. אישור רפואי

15.1. מעסיק לא יעסיק נער אלא אם הציג לפניו אישור רפואי, לרבות אישור על בדיקות התאמה, בהתאם לצורך.

15.2. אישור רפואי לא יכלול כל מידע רפואי מעבר לנדרש לפי הוראות החוק ויכלול רק **מידע הנוגע לכשירות הנער לעבוד**.

15.3. מעסיק ישמור במקום שבו מתנהל עסקו את האישור הרפואי הנ"ל או את העתקו, בתקופה שבה הנער מועסק אצלו ועד שנה לאחר סיום העסקתו.

16. עבודות אסורות

16.1. מכוח החוק הותקנו תקנות עבודת נוער (עבודות אסורות ועבודות מוגבלות), התשנ"ו – 1995 (להלן: "התקנות") המפרטות את העבודות האסורות לנער ולנערה.

16.2. מהפירוט בתקנות עולה כי הכוונה היא בעיקר לעבודה של נער/נערה מול מכונות ומתקנים, לרבות משור ועבודה עם חומרי הדברה וחומרים מזיקים אחרים.

16.3. בנוסף לזאת קיימת מגבלה בתקנות על משקל החפצים שנערים ו/או נערויות יכולים להעביר ממקום למקום שלא על ידי כלי הרמה מכני .

17. רישום שעות עבודה

17.1. חובה על מעסיק לערוך רישום מדויק של שעות העבודה של בני הנוער, ואם רישום זה נעשה באמצעי שאינו מכאני או אלקטרוני (שעון נוכחות) יש לאשר את רישום שעות העבודה בסיומו של כל יום בחתימה של הנער והמעסיק.

18. קנסות ועונשים

אין להטיל על בני נוער העובדים קנסות או עונשים, כל ניכוי מהשכר בגין "קנסות", "נזקים" וכיוצא באלה אסור.

19. ענישה בגין אי מילוי הוראות חוק עבודת נוער

19.1. העסקת נוער שלא בהתאם להוראות החוק מהווה עבירה פלילית.

19.2. כמו כן קובע החוק כי הפרת הוראות מסוימות בו מהווה עבירה שהעונש עליה הוא מאסר או קנסות כבדים. כך לדוגמא, בגין העסקה מתחת לגיל המותר על פי החוק – מאסר עד שנה או קנס מרבי בסך 43,800 ש"ח; העסקה ללא אישור רפואי/העסקה שלא בהתאם לשעות העבודה המותרות/אי מתן הפסקות – מאסר עד 6 חודשים או קנס מרבי בסך 29,200 ש"ח; העסקה ללא הוצאת פנקס עבודה לנער – קנס מרבי בסך 14,400 ש"ח (כאמור, חובה זו בוטלה אך יש להקפיד כי בידיכם צילום ת.ז. של הנער או של הוריו).

19.3. אם העבירה בוצעה ע"י תאגיד, העונש הינו כפל הקנס הקבוע לאותה עבירה.

19.4. כמו כן, החוק מטיל אחריות אישית על נושאי משרה בתאגיד ואף קובע חזקה לפיה נושא משרה הפר את חובתו לפקח ולמנוע עבירות לפי החוק, אלא אם הוכיח כי נהג ללא מחשבה פלילית ורשלנות.

20. עיצומים כספיים

20.1. החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, תשע"ב-2011 יצר מנגנון אכיפה שלישי במישור המנהלי, המאפשר למדינה להטיל על מעסיק שהפר הוראה מהוראות חוק עבודת נוער עיצום כספי.

20.2. מצורפת בזאת, טבלה המפרטת את ההוראות המרכזיות מכוח חוק עבודת נוער ואת גובה העיצום הכספי שיוטל על מעביד שיפר אותן:

חלק א' 5,050 ש"ח	חלק ב' 20,220 ש"ח	חלק ג' 35,380 ש"ח
איסור העסקת נער בלא בדיקה רפואית או אישור רופא סעיפים 11-12 לחוק עבודת נוער.	איסור העסקת צעיר או מי שמלאו לו 18 שנה וחל עליו חוק לימוד חובה בשעות הלימודים לפי ס' 2 (ב1) או בלי שנמסרה למעביד הודעה לפי ס' 28 לחוק עבודת נוער.	איסור העסקת נער מתחת לגיל המותר לפי סעיפים 2, 2א ו-7 לחוק עבודת נוער.
	העסקת צעיר אחרי השעה 23:00 מבלי להחזירו לביתו בסיום העבודה, בניגוד להוראות סעיף 24 א לחוק עבודת נוער בתקופת תוקפו של אותו סעיף;	
איסור העסקת נער בלי לשמור העתק של תעודת הזהות שלו	איסור העסקת נער בעבודת לילה שלא בהתאם להוראות היתר לפי סעיף 25 לחוק עבודת נוער.	איסור העסקת נער במנוחה השבועית לפי סעיף 21 לחוק עבודת נוער.
	מתן הפסקות לנער לפי סעיף 22 לחוק עבודת נוער.	איסור העסקת נער בעבודת לילה בלא היתר.
		איסור העסקת נער מעבר לשעות העבודה הקבועות בסעיף 20 לחוק עבודת נוער.

20.3. בגין הפרה חוזרת בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבגינה הוטל על המעסיק עיצום כספי או שבגינה הוא הורשע – יוטל עיצום כספי בסכום כפול מהעיצום הכספי המקורי.

20.4. כל עיצום כספי שיוטל על מעסיק יפורסם באתר משרד התמ"ת. אין להקל ראש בכלי זה שכן הנזק שעלול להיגרם למעסיק כתוצאה מהפרסום יכול שיהיה כבד מסכום העיצום הכספי.

21. הטלת עיצום כספי על המנהל הכללי בתאגיד שהינו המעביד הישיר

21.1. כאשר מדובר במעסיק שהוא תאגיד, חלה חובה על המנהל הכללי העומד בראשו של התאגיד לפקח ולנקוט בכל האמצעים הסבירים למניעת הפרה של הוראת חיקוק הכלולה בחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה.

- 21.2. כאשר התאגיד מפר הוראת חיקוק, רשאי הממונה לשלוח למנהל הכללי התראה ולפיה עליו לפקח על נקיטת אמצעים להפסקת ההפרה המפורטת בהתראה או למניעת הישנותה, וזאת בפרק הזמן שנקבע להפסקת ההפרה וצוין בהתראה עצמה. בכל מקרה שלא יינקטו האמצעים המנויים בהתראה, תקום חזקה לפיה המנהל הכללי אכן הפר את חובתו לפקח ולמנוע את ההפרה וניתן יהיה להטיל עליו עיצום כספי בשיעור של 25% מסכומי העיצומים אותם ניתן להטיל על התאגיד עצמו, אלא אם המנהל הכללי יוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.
- 21.3. התאגיד אינו רשאי לשפות או לבטח את המנהל הכללי ואף לא לשלם במקומו את העיצום הכספי. המנהל הכללי יידרש לשלם את הכסף מכיסו האישי.

22. עבודת נוער - כיסוי ביטוחי והיקפו

- 22.1. היבט חשוב אחר הוא נושא הכיסוי הביטוחי. מברור שערכנו עולה כי ביטוח חבות מעסיקים אמנם מגן על המעסיק מפני תאונות עבודה ללא כל התייחסות לגיל המועסקים או להעסקת נער בניגוד להוראות חוק עבודת הנוער, אך חברת הביטוח נוהגת לקזז את התשלומים (בפועל או הרעיוניים) להם זכאי מבוטח מהמוסד לביטוח לאומי על פי ביטוח נפגעי תאונות עבודה.
- 22.2. מברור עם המוסד לביטוח לאומי עולה כי עבודה מתחת לגיל המותר או עבודה אשר נעשתה בניגוד להוראות חוק עבודת נוער (לדוגמה, עבודה בשעות הלילה ללא היתר, עבודה בשבת וכדומה) לא תוכר על ידי הביטוח הלאומי. מכאן: המוסד לביטוח לאומי לא ישלם לנער דבר בגין הפגיעה, בעוד שחברת הביטוח תקזז מהסכום המגיע לו את התשלומים שהוא אמור היה לקבל מהביטוח הלאומי אם היה מועסק על פי הדין.
- 22.3. לאור האמור לעיל, עלול לקרות מצב תוגש תביעה נגד הקיבוץ בגין הנזקים שנגרמו לנער בעבודה ואשר לא היו מכוסים על ידי הביטוח הלאומי, והדבר עלול להיות כרוך בתשלום משמעותי מאד לכל ימי חייו של הנער הנפגע (תלוי כמובן בסוג הפגיעה).

23. הוראות נוספות בחוקי עבודה שונים המתייחסות לעבודת נוער

- 23.1. חוק הודעה לעובד – על המעסיק חלה חובה למסור לכל נער ונערה טופס הודעה לעובד, **תוך 7 ימים** מיום תחילת עבודתם. בטופס ההודעה לעובד, יפורטו בין היתר הפרטים הבאים: זהות המעסיק והעובד; תאריך תחילת העבודה ומשך תקופת העבודה; עיקרי התפקיד של העובד; פרטי שמו ותפקידו של הממונה הישיר של העובד; שיעור השכר לשעה של העובד; אורכו של יום העבודה ושל שבוע העבודה וכדומה.
- 23.2. החזר הוצאות נסיעה – נער (אשר אינו מתגורר בקיבוץ) זכאי לקבל החזר בגין הוצאות נסיעה עד סכום של 22.60 ש"ח ליום עבודה (נכון למועד חוזר זה) או כרטיס חופשי חודשי.
- 23.3. תשלום עבור תקופת התלמדות/ניסיון, ימי הכנה וישיבות עבודה – כל תקופת העסקתו של נער מחייבת תשלום שכר עבודה, לרבות תקופת "התלמדות" או תקופת "ניסיון". ימי הכנה

וישיבות עבודה הם חלק בלתי נפרד מהעבודה, על כל שעה של "יום הכנה", "השתלמות" או "ישיבת עבודה" צריך לשלם.

24. שכר לנוער על פי חוק

24.1. חשוב לציין כי החוק קובע שכר מינימאלי לנערים בעבור עבודתם (רלבנטי לקיבוצים בהם משולם שכר לנערים).

24.2. להלן השכר המינימאלי לו זכאים נערים עובדים בהתאם להוראות חוק שכר מינימום החל מיום 1.12.17

שכר לשעה בש"ח	שכר חודשי בש"ח (עד 40 שעות שבועיות)	גיל
₪ 21.44	₪ 3,710	עד גיל 16
₪ 22.97	₪ 3,975	עד גיל 17
₪ 25.43	₪ 4,399	עד גיל 18
₪ 28.49	₪ 5,300 (עד 42 ש"ש)	מגיל 18 ומעלה

25. מספר הבהרות לסיום

25.1. מצאנו לנכון לפרט בחוזר זה בהרחבה את הוראות חוק עבודת נוער, על מנת שתוכלו לכלכל את מעשיכם בצורה מושכלת, על סמך מידע רחב ככל הניתן.

25.2. המלצתנו, ביחס לקיבוצים מתחדשים בהם הנערים מקבלים שכר בגין עבודתם (בין ישירות ובין באמצעות ההורים), היא להקפיד על מילוי של כל הוראות החוק, לרבות בכל הנוגע להוצאת אישורים רפואיים לכל נער וכדומה.

25.3. לעומת זאת, בקיבוצים שיתופיים ו/או בקיבוצים בהם התמורה בגין עבודת הנוער לא משולמת ישירות לנער, אלא ניתנת כ"פרויקט קבוצתי" (כגון מימון נסיעה לפולין, מימון מבצעים שונים של חברת הנעורים וכיוצ"ב), ובהם האספקט החינוכי של העבודה והקשר עם הקיבוץ הוא העומד בבסיס העבודה - אנו ממליצים להקפיד במיוחד על ההוראות המהותיות של החוק כגון: גילאי ההעסקה המותרים, עבודת לילה, עבודה בשעות נוספות ובמנוחה השבועית וכן אי העסקת נוער בעבודות מסוכנות וכאלה שהחוק אוסר עליהן במפורש.

26. נשמח לעמוד לרשותכם למתן הבהרות ככל שיידרשו.

בברכה,

מחלקת דיני עבודה

שלמה כהן ושות' – עורכי דין ומגשרים